

דְּאֵתְנַהִיר וְאֵתְבַסֵּם הֵהוּא רְעוּ דְמַחְשָׁבָה וְאֵתְמַלְיִיא כֹּלָא
וְאֵשְׁתְּלִים כֹּלָא וְאֵתְנַהִיר וְאֵתְבַסֵּם כֹּלָא כְּדָקָא יָאוּת. וְעַל
דָּא כְּתִיב, (תהלים קמד) אֲשֶׁר־י הָעַם שָׁפְכָה לוֹ וְגו'.

מֵאֵן דְּזָכִי לְאֵתְדִבְקָא בְּמֵאֲרִיָּה כְּהֵאֵי גְוּוֹנָא, יְרִית עֲלִמִין
כֹּלְהוּ, רְחִימָא לְעֵילָא רְחִימָא לְתַתָּא, צְלוּתִיה לָא
אַהֲדָרָא רִיקְנִיָּא, דָּא אֵתְחַטִּי קִמִּי מֵאֲרִיָּה כְּבָרָא קִמִּי אַבּוּי
וְעֵבִיד לִיה רְעוּתָא בְּכָל מַה דְּאַצְטְרִיךְ, וְאִימְתִּיה שְׁלִיט
עַל כָּל בְּרִיין אִיהוּ גָזִיר וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵבִיד. עֲלִיה
כְּתִיב, (איוב כב) וְתַגְזֹר אֶמֶר וַיִּקָּם לָךְ וְעַל דְּרַכִּיךְ נִגָּה אֹר:
(נדפס בריש זחר חדש) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר וְגו'.

אֶמֶר רַבִּי יִצְחָק מִכָּאן דְּעֶקְרָן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַנִּי
נְטִיעֵן (ד"א) וְשְׁתִּיל לֹון מְשֻׁמַּע דְּכְתִיב יְהִי. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר אֹר שְׁכַבְר הָיָה תַנּוּן, מְשֻׁמַּע דְּכְתִיב וַיְהִי אֹר, וְהָיָה
לָא כְּתִיב אֱלֹא וַיְהִי. וְכַד אֶסְתַּכַּל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
בְּאַנּוּן דְּרִין דְּרִשִׁיעֵיָּא. גְּנִיז לִיה לְצַדִּיקֵיָּא הֲדָא הוּא
דְּכְתִיב, (תהלים צו) אֹר זְרוּעַ לְצַדִּיק וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שִׁמְחָה וְהָא
אַתְמַר, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר, הֲדָא הוּא דְּכְתִיב, (ישעיה

מא) מִי הָעִיר מִמְזֻרַח וְגו'.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב. מֵאֵי רָאָה, אֶמֶר רַבִּי
חֵיָּא כְּדָקָא מֶרְוֵן חָמָא בְּעוּבְדֵיָּהוּ דְּרִשִׁיעֵיָּא וְגִנִּיז
לִיה. רַבִּי אַבָּא אֶמֶר וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב לְגִנּוּז

אוֹתוֹ. וַיֵּרֶא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר), (נ"א וְשִׁתִּיל לֹן דְּכְתִיב וַיְהִי אוֹר מֵאֵי
 מְשֻׁמַּע אוֹר שְׁכָבֵר הָיָה אוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אוֹר לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא וַיְהִי לוֹמַר שְׁכָבֵר הָיָה
 וּכְתִיב אוֹר זָרוּעַ לְצַדִּיק וְגו' וְהֵאֵי הוּא דְּכְתִיב מִי הַעִיר מִמְּזֻרָח וְגו'. וַיֵּרֶא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר
 וַיְבַדֵּל אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּדָאֲמָרְן דְּדָמָא בְּעוֹבְדֵי יְהוֹן דְּרִשְׁעֵי עֵינָא וְגַנְיָ לִיה. רַבִּי אַבָּא אָמַר חֲמָא
דְּסֻלְיָק נְהוּרִיה מְסִיפֵי עֲלָמָא עַד סִיפֵי עֲלָמָא, וְכִי טוֹב
הוּא (דף מו ע"א) **לְאַגְנוּזָא לִיָּה דְּלֹא יִהְנוּן מִנִּיהַ חֵיבֵי עֲלָמָא.**
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וַיֵּרֶא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב דְּלֹא
יִשְׁתַּכַּח בֵּיה רְתֻחָא, פְּתִיב הַכָּא כִּי טוֹב וּכְתִיב הַתָּם
(במדבר כד) כִּי טוֹב בְּעֵינַי יִי לְבָרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְסוֹפָא דְקָרָא
(ד"א אוֹכַח) וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וּבְגִין כִּף
לֹא אִשְׁתַּכַּח בֵּיה רְתֻחָא וְאַף עַל גַּב דְּשִׁיתָף לֹן קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא כְּחֻדָּא.

תָּא חֲזִי, נְהִירוֹ עֲלָאָה לְמַהוּי נְהִיר הַאי אוֹר. וַיִּמְהֻהוּ
נְהִירוֹ חֲדוֹ לְכֻלָּא בֵּיה. וְהוּא יִמִּינָא לְאַתְעֻטְרָא
גּוּלְפוּי (נ"א גְּלִיפִי) **גְּלִיפִין בְּהַדִּיָּה וְהָא אֶתְמַר. כְּתִיב, (תהלים לא)**
מָה רַב טוֹבְךָ אֲשֶׁר צִפַּנְתָּ לִירֵאִיךָ פַּעֲלַת לַחֹסִים בְּךָ. מָה
רַב טוֹבְךָ דָּא אוֹר קַדְמָאָה דְּגַנְיָ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
לִירֵאִיךָ לְצַדִּיקִים לְאַנּוּן דְּחִלִּי חֲטָאָה כְּדָקְאֲמָרְן.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ז)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן שְׁנֵי אוֹרִים
הַגְּדוּלִּים הָיוּ, דְּכְתִיב וַיְהִי אוֹר. וְעַלְיוֹ נֶאֱמַר כִּי

טוֹב. וְלָקַח הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָאֶחָד וּגְנָזוּ לְצַדִּיקִים
 לְעֵתִיד לָבֵא דְכָתִיב מָה רַב טוֹבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירְאֵיךָ
 פְּעֻלַּת לַחֹסִים בְּךָ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. מְלַמֵּד שְׂאוֹר הָרֵאשׁוֹן
 אֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוּלָה לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ דְכָתִיב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת
 הָאֹר כִּי טוֹב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב
 מְאֹד. רָאָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, רָאָה
 טוֹב מְאֹד, מְזַהֵר וּבִהִיר.

וְלָקַח מְאוּרוֹ הַטוֹב וְכָלֵל שְׁלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת
 הַחֲכָמָה וּנְתָנוּ לְעוֹלָם הַזֶּה. וְהֵינּוּ דְכָתִיב (משלי ד)
 כִּי לָקַח טוֹב נִתְתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אֶל תַּעֲזוּבוּ. הוּי אֹמֵר
 אוֹצָרָה שֶׁל תּוֹרָה שְׁבַעֵל פֶּה. וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 אִם יִשְׁמְרוּ זֹאת הַמִּצְוָה בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׂזֹאת הַמִּצְוָה נִחְשָׁבֶת
 בְּכָלֵל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהִיא תּוֹרָה שְׁבַעֵל פֶּה. יִזְכּוּ לְחַיֵּי
 הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא הַטוֹב הַגָּנוּז.

וּמֵאֵי גֵיהוּ עֲוֹזוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, דְכָתִיב (חבקוק א)
 וְנִגְּהָ כָּאוֹר תִּהְיֶה. עֵתִיד הַנִּגְּהָ שְׁנִלְקַח מִהָאוֹר
 הָרֵאשׁוֹן לְהִיּוֹת כָּאוֹר, אִם יִקְיִימוּ בְּנֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה
 אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרוֹתָם. וְכָתִיב (משלי א) שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר
 אָבִיךָ וְאַל תִּיטוֹשׁ תּוֹרַת אֲמִיךָ. וְכָתִיב (חבקוק א) קַרְנֵיִם מִיָּדוֹ
 לוֹ וְשֵׁם חֲבִיּוֹן עֲזָה, וּמֵאֵי חֲבִיּוֹן עֲזָה. אֶלָּא אוֹתוֹ הָאוֹר
 שְׁגָנָז וְהַחֲבִיָּא שְׁנֵאמַר (תהלים ל"ד) צָפַנְתָּ לִירְאֵיךָ, וְזֶה

שְׁנֵשְׂאֵר לָנוּ. (תהלים ל"ד) פְּעַלְתָּ לַחֹסִים בָּךְ, אוֹתָם שְׁחֹסִים
בְּצַלְךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְשׁוֹמְרִים תּוֹרַתְךָ וּמְקַיְימִים מִצְוֹתֶיךָ
וּמְקַדְּשִׁים שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל וּמַיִיחֲדִים בְּסֶתֶר וּבַגְּלוּי, שְׁנֵאמַר,
נֶגֶד בְּנֵי אָדָם.

אָמַר רַבִּי רְחוּמָאֵי, מְלַמֵּד שֶׁהִיא אוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל וְתוֹרָה
אוֹרָה. שְׁנֵאמַר, (משלי ו) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר,
וְאָמַר נֵר זו מִצְוָה. וּמִצְוָה זוֹ תוֹרָה שֶׁבַעֲל פֶּה. אוֹר, זוֹ
תוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. אֵלֶּא מִתּוֹךְ שֶׁכָּבֵר נִתְקַיְיִם הָאוֹר קָרִי לָהּ
אוֹר. מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר הַזֶּה לְאָדָם צָנוּעַ בְּסִיפֵי הַבַּיִת אֵף
עַל פִּי שְׁיוֹם הוּא וְאוֹר גָּדוֹל בְּעוֹלָם, אֵין אָדָם רוֹאֶה
בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ אֵלֶּא אִם כֵּן הַכְּנִיס בּוֹ נֵר. נֵר תוֹרָה שֶׁבַעֲל
פֶּה, אֵף עַל פִּי שֶׁהִיא נֵר, צְרִיכָה לָהּ תוֹרָה לְפָרֵק
קוֹשְׁיוֹתֶיהָ וּלְבַאֵר סוּדוֹתֶיהָ. וּמָאֵי נִיהוּ יֵרֵאת יֵי, זֶה הָאוֹר
הָרֵאשׁוֹן.

דְּאָמַר ר' מֵאִיר מְהוּ דְכַתִּיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי
אוֹר וְלֹא אָמַר לִיה וַיְהִי כֵן. מְלַמֵּד שֶׁהָאוֹר הַהוּא
גָּדוֹל וְאֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוּלָה לְהַסְתִּיל בּוֹ. גְּנִזוּ הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבֹא וְהִיא מִדַּת כָּל סְחוּרָה
שֶׁבַעֲוֹלָם וְהוּא כַּח אָבִן יִקְרָה שְׁקוּרִין סוּחֲרֵת. וְדָר וְעַל
מָה הִיא מִדַּת דָּר, אֵלֶּא מְלַמֵּד שֶׁלִּקְחַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִזִּיָּוָה אַחַת מֵאֲלֹפִים, וּבְנָה מִמֶּנָּה אָבִן יִקְרָה נֶאֱחָה
וּמְקוֹשְׁטָת וְכָלֵל בַּהּ כָּל הַמִּצְוֹת.

בֹּא אֲבֵרָהֶם וּבִיקֵשׁ כַּחוֹ לָתֵת לוֹ, נִתְּנוּ לוֹ אֲבִן יִקְרָה זֶה
 וְלֹא רָצָה אוֹתָהּ, זָכָה וְנִטַּל מִדְּתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִיכָה ד') תִּתֵּן
 אֱמֶת לִיעֶקֶב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. בֹּא יִצְחָק וּבִיקֵשׁ כַּחוֹ וְנִתְּנוּ
 לוֹ, וְלֹא רָצָה בָּהּ. זָכָה וְנִטַּל מִדְּתוֹ שֶׁהִיא מִדַּת הַגְּבוּרָה
 דִּהְיִינוּ הַפְּחָד. דְּכָתִיב (בְּרֵאשִׁית ל"א) וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפָחַד
 אָבִיו יִצְחָק.

בֹּא יַעֲקֹב וּרְצָה בָּהּ וְלֹא נִתְּנוּהוּ לוֹ, אָמַר לִיה הוֹאִיל
 וְאַבְרָהָם מִלְּמַעְלָה וַיִּצְחָק לְמַטָּה, אַתָּה תִּהְיֶה
 בְּאֶמְצַע וְתִכְלֹל שְׁלֹשֶׁת דְּכָתִיב תִּתֵּן אֱמֶת לִיעֶקֶב. וּמֵאִי
 אֶמְצַע, הֵינּוּ שָׁלוֹם. וְהָא כְּתִיב תִּתֵּן אֱמֶת לִיעֶקֶב, אֱמֶת
 וְשָׁלוֹם חַד הוּא. כִּמָּה דַּאת אָמַר (אֶסְתֵּר ט') דְּבִרֵי שָׁלוֹם וְאֱמֶת
 (יִשְׁעִיָּה ט"ל) כִּי שָׁלוֹם וְאֱמֶת יִהְיֶה בֵּימֵי וְהֵינּוּ דְּכָתִיב (יִשְׁעִיָּה נ"ח)
 וְהֶאֱכֹלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ. דִּהְיִינוּ נַחֲלָה גְּמוּרָה דְּאִית
 לִיה הַחֶסֶד וְהַפְּחָד וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם. וְלִפְיֶכָךְ אָמַר (תְּהִלִּים
 קי"ח) אֲבִן מֵאֶסוּ הַבּוֹנִים הִיְתָה לְרֵאשׁ פִּינָה.

אֲבִן מֵאֶסוּ אֲבֵרָהֶם וַיִּצְחָק שְׁבָנוּ אֶת הָעוֹלָם, הִיְתָה עֲתָה
 לְרֵאשׁ פִּינָה. וְלָמָּה מֵאֶסוּ בָּהּ וְהֵלֵא נֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כ"ו)
 יַעֲקֹב אֲשֶׁר שָׁמַע אֲבֵרָהֶם בְּקוֹלִי וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמֵרְתִּי מִצּוֹתֵי
 חֻקּוֹתַי וְתוֹרוֹתַי. מֵאִי מִשְׁמֵרְתִּי, אָמַר מִדַּת חֶסֶד. כָּל יְמֵי
 הַיּוֹם אֲבֵרָהֶם בְּעוֹלָם לֹא הוּצַרְכְּתִי אֲנִי לַעֲשׂוֹת מִלְּאֲכָתִי,
 שֶׁהָרִי אֲבֵרָהֶם עָמַד שָׁם בְּמִקּוּמִי. וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמֵרְתִּי,

בְּמִדָּה זֹה הִיָּתָה מִלְּאֲכָתִי שְׁאֲנִי מִזְכָּה אֶת הָעוֹלָם כְּלוֹ
 וְאֶפִּילוּ נִתְחַיִּיבוּ, אֲנִי מִזְכָּה אוֹתָם. וְעוֹד מִשִּׁיבָם וּמִבִּיא
 בְּלִבָּם לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אֲבִיהֶם. כֹּל זֶה עָשָׂה אֲבָרָהֶם וּכְתִיב
 (בראשית כ"א) וַיִּטַּע אֶשֶׁל בְּבֵאֵר שְׁבַע. סִידֵר לַחֲמוֹ וּמִימֵיו
 לְכֹל בָּאֵי עוֹלָם וְהָיָה מִזְכָּה וּמִדְּבַר עַל לְבָם, לְמִי אַתֶּם
 עוֹבְדִים, עֲבַדוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְהָיָה דוֹרֵשׁ
 לָהֶם, עַד שֶׁהָיוּ בָּאִים וְשָׁבִים.

וּמִנֶּלֶן שְׂאֵף הַחַיִּיבִים הָיָה מִזְכָּה, שְׁנֹאֲמַר הַמְּכַסֶּה אֲנִי
 מֵאֲבָרָהֶם וְאֲבָרָהֶם הָיָה יְהִיָּה וְגו'. אֵלֶּא אֲזַכְּהוּ
 שִׁיבִקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים וְיִזְכָּה. וְכִי אֶפְשֶׁר לֹאֲמַר שְׁלֵא יִדַּע
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא יִכְלוּ לְהַנְצִל. אֵלֶּא זְכוּתוֹ קָאֲמַר.
 מִכָּאֵן אָמְרוּ בָּא לִיטְהַר מִסִּייעִין אוֹתוֹ. בָּא לִיטְמֵא פּוֹתְחִין
 לוֹ מֵאֵי פּוֹתְחִין לוֹ, אוֹתָן הַפְּתוּיָחִים תְּמִיד. מִצּוֹתֵי חֲקוֹתֵי
 וְתוֹרוֹתֵי, אָמַר, הוֹאִיל וְלֹא חֲפָצְתִי בָּהּ אֶשְׁמֹר מִצּוֹתֶיהָ.
 מֵאֵי תוֹרוֹתֵי, אֵלֶּא אֶפִּילוּ הוֹרָאוֹת וּפְלִפּוּלִים שְׁמוֹרִים
 לְמַעֲלָה, הוּא יִדְעֵם וּפְלִפֵּל וְקִיּוּמָם.

וּמֵאֵי מִשָּׁם רוּעָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל, הוּי אוֹמַר צְדָק הַעֲלִיּוֹן.
 וּמֵאֵי הָאוֹר הַגָּדוֹל הַצָּפוֹן, הֵינּוּ סוֹחֲרֵת. וְהָאֲבָן
 שְׁדָרָה לְמִטָּה הֵימָנָה נִקְרָאת דָּר, וּמֵאֵי הוּא מִיָּדוֹ לוֹ,
 הֵינּוּ חֲמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁל יָד יְמִין: (עד כאן מדהשמטות)
 וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בִקְרַיּוֹם אֶחָד. וַיְהִי עָרֵב מִסְטָרָא דְחֻשְׁךָ,

וַיְהִי בִקְרַם מִסְטָרָא דְאֹר, וּמִגּוֹ דְאַנּוֹן מִשְׁתַּתְּפִי פְחָדָא
 פְּתִיב יוֹם אֶחָד. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מֵאֵי טַעְמָא בְּכָל יוֹמָא
 וַיּוֹמָא פְּתִיב וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בִקְרַם. לְמַנְדַּע דִּהָא לִית יוֹם
 בְּלֹא לֵילָה וְלִית לֵילָה בְּלֹא יוֹם וְלֹא אֲבַעוֹן לְאַתְפָּרְשָׂא.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי הֵהוּא יוֹם דְנִפְק אֹר קְדַמָּא אֲתַפְּשֵׁט
 בְּכֻלְהוּ יוֹמֵי, דְכְתִיב בְּכֻלְהוּ יוֹם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר
 מִשְׁמַע דְכְתִיב בְּכֻלְהוּ בִקְרַם, וְלֹא בִקְרַם אֲלֵא מִסְטָרָא
 דְאֹר קְדַמָּא. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר יוֹמָא קְדַמָּא אֲזִיל עִם
 כְּלָהוּ וְכֻלְהוּ בֵּיהּ, בְּגִין לְאַחֲזָא דִלָּאוּ בְּהוּ פִירוּדָא וְכֻלָּא
 חַד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר, יְהִי (ד"א ל"ג אור) אֲתַפְּשֵׁטוּתָא
 דְהָאֵי אֹר לְתַתָּא, וְאֵלִין אַנּוֹן מִלְּאֲכִין
 דְאַתְבְּרִיאוּ בְיוֹמָא קְדַמָּא אֵית לוֹן קִיּוּמָא לְאַתְקִיּוּמָא
 לְסִטְר יְמִינָא. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב. אֶת
 לְאַתְכַּלְלָא אֲסַפְקִלְרִיָּא דִלָּא נְהָרָא עִם אֲסַפְקִלְרִיָּא
 דְנְהָרָא דְאַתְמָר (ד"א ביה) כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֶת
 לְאַתְכַּלְלָא (ד"א לְאַכְלָלָא) וְלֹאֲסַגָּא פְּלָהוּ מִלְּאֲכִין
 דְאַתְיִין מִסְטָרָא דְאֹר דָּא, וְכֻלְהוֹן נְהָרִין פְּקַדְמִיתָא
 בְּקִיּוּמָא שְׁלִים:

יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּהָאֵי אֲתַפְּרָשׁוּ

מִיַּיִן עֲלָאִין מִמִּיַּיִן תַּתָּאִין. רְקִיעַ פְּשִׁיטוּתָא
 דְּמִיַּיִן וְהָא אֲתָמָר. וִיהִי מִבְּדִיל בֵּין מִיַּיִן עֲלָאִין לְתַתָּאִין:
 וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ. בְּסִגְיָאוּ עֲלָתָה. וִיהִי רְקִיעַ לָא
 כְּתִיב, אֶלָּא וַיַּעַשׂ, דְּאֶסְגִּי לִיה בְּרַבּוּ סִגְיָא. אָמַר
 רַבִּי יִצְחָק בְּשָׁנֵי אֲתַבְּרִי גִיהֶנָּם לְחֵיבֵי עֲלָמָא, בְּשָׁנֵי
 אֲתַבְּרִי מַחְלוּקָתָא. בְּשָׁנֵי לָא אֲשַׁתְּלִים בֵּיה עֲבִידְתָּא, וּבְגִין
 כֶּךָ לָא כְּתִיב בֵּיה כִּי טוֹב, עַד דְּאֲתָא יוֹם תְּלִיתָאָה
 וְאֲשַׁתְּלִים בֵּיה עֲבִידְתָּא, בְּגִין כֶּךָ כִּי טוֹב תְּרִי זְמַנִּי, חַד
 עַל אֲשַׁלְמוֹת עֲבִידְתָּא דְיוֹם שְׁנֵי, וְחַד לְגַרְמִיָּה. בְּיוֹם
 תְּלִיתָאֵי אֲתַתְּקֹן יוֹם שְׁנֵי וְאֲתַפְּרֹשׁ בֵּיה מַחְלוּקָתָא. וּבֵיה
 אֲשַׁתְּלִימוּ רַחֲמֵי עַל חֵיבֵי גִיהֶנָּם. בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה
 מִשְׁתַּכְּכִין שְׁבִיבִין דְּגִיהֶנָּם. בְּגִינֵי כֶּךָ אֲתַכְּלִיל בֵּיה יוֹם
 שְׁנֵי וְאֲשַׁתְּלִים בֵּיה.

רַבִּי חֵיָא הָוָה יְתִיב קַמִּיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לִיה הָאֵי
 אֹר בְּיוֹם רֵאשׁוֹן וְחֻשְׁךָ בְּיוֹם שְׁנֵי וְאֲתַפְּרֹשׁוּ מִיָּא
 וּמַחְלוּקָתָא הָוָה בֵּיה, אֲמַאי לָא אֲשַׁתְּלִים בְּיוֹם רֵאשׁוֹן
 דְּהָאֵי יְמִינָא כְּלִיל לְשִׁמְאָלָא, אָמַר לִיה עַל דָּא הָוָה
 מַחְלוּקָתָא, וְתַלִּיתָאָה בְּעֵי לְמִיעַל בֵּינֵיהוּ לְאַכְרָעָא
 וְלֹאֲסַגָּתָה בְּהוּ שְׁלָם:

תַּדְּשָׂא הָאָרְץ דְּשָׂא, אֲתַחְבְּרוּתָא דְמִיַּיִן עֲלָאִין בְּתַתָּאִין
 לְמַעַבְד פִּירִין. מִיַּיִן עֲלָאִין ^(ד"א) פִּרִין וְרַבִּין

וְעַבְדֵי אֵיבִין, וְתַתְּאֵי קָרְאן לֹוֹן לְעֵלְאִין כְּנוֹקְבָא לְגַבֵּי
 דְּכוּרָא, בְּגִין דְּמֵיִן עֵלְאִין דְּכוּרִין וְתַתְּאֵי נוֹקְבִין.
 רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר כָּל דָּא הוּא לְעֵילָא וְהוּא לְתַתְּא. אָמַר
 רַבִּי יוֹסִי אֵי הָכִי אֱלֹהִים דְּקָא אֲמַרְן (ד"א אָמַר) מֵאֵן
 אֱלֹהִים, (ד"א ל"ג אֱלָא אֱלֹהִים סְתָם) אֱלֹהִים חַיִּים לְעֵילָא, וְאֵי
 תִּימָא לְתַתְּא אֱלֹהִים סְתָם. אֱלָא לְתַתְּא אִיהוּ תּוֹלְדוֹת, (דף
 מו ע"ב) כִּמְה דָּאֵת אָמַר אֱלֹה תּוֹלְדוֹת הַשְּׁמַיִם וְהָאָרֶץ
 בְּהַבְּרָאָם וְאֲמַרִּינָן בְּה' בְּרָאָם, וְהָהוּא (ס"א דְּלְעֵילָא)
 לְעֵילָא אֲבָהֶן דְּכֻלָּא הוּא אִיהִי עֲבִידְתָּא, וְעַל דָּא אֲרַעָא
 עֲבַדְתַּ תּוֹלְדוֹת, דְּהָא הִיא מִתְעַבְּרָא כְּנוֹקְבָא מִן דְּכוּרָא.
 רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר כָּל חֵילִין הֵווּ בְּאַרְעָא וְלֹא אֶפִיקַת
 חֵילָהָא וְאֲנוּן תּוֹלְדוֹתֶיהָ עַד יוֹם (חַמְיִשִּׁי) הַשְּׁשִׁי דְּכֻתִּיב
 תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, וְאֵי תִימָא וְהָא כְּתִיב וְתוֹצֵא
 הָאָרֶץ דָּשָׂא. אֱלָא אֶפִיקַת תְּקוּן חֵילָהָא לְאַתְיִישְׁבָא
 כְּדִקָּא יָאוֹת וְכֻלָּא הָוָה גְּנִיז בְּהָ עַד דְּאַצְטְרִיךְ. דְּהָא
 בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב צְדִיָּיא וְרִיקְנִיא כְּתַרְגוּמוֹ, וְלְבַתַּר
 אֲתַתְּקַנַּת וְאַתְיִישְׁבַת וְקַבִּילַת זְרַעָא וְדִשְׁאִין וְעֶשְׂבִין
 וְאֵילָנִין כְּדִקָּא יָאוֹת, וְאַפִּיקַת לֹוֹן לְבַתַּר. וּמְאֹרוֹת הָכִי
 נְמִי לָא שְׁמֵשוּ נְהוּרָא דְּלֵהוֹן עַד דְּאַצְטְרִיךְ:

יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקיעַ הַשָּׁמַיִם (ד"א) מְאֹרֶת פְּתִיב חָסֵר),
 לְאֶכְלָלָא חוּיָא בִישָׁא דְאַטִּיל זִוְהֵמָא וְעֵבֵד פִּירוּדָא דְלָא
 מְשִׁמֵּשׁ שְׁמֵשׁא בְּסִיְהָרָא. מְאֹרֶת לוּוֹטִין, וְעַל דָּא גָרִים
 דְּאֶתְלִטְיָא אַרְעָא דְכְּתִיב אַרְוֵרָה הָאֲדַמָּה, וּבְגִין כֶּף
 מְאֹרֶת כְּתִיב, (חד), יְהִי מְאֹרֶת דָּא סִיְהָרָא. רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם
 דָּא שְׁמֵשׁא, וְתִרְוּיָהּ בְּכֻלָּא חָדָא לְאֲזִדּוּגָא לְאַנְהָרָא
 עַלְמִין לְעִילָא וְתַתָּא. מְשִׁמֵּעַ דְכְּתִיב עַל הָאָרֶץ וְלֹא כְּתִיב
 בְּאָרֶץ דְּמְשִׁמֵּעַ לְעִילָא וְתַתָּא, חוּשְׁבֵן דְּכֻלָּא בְּסִיְהָרָא
 הוּא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר גִּימְטְרִיאוֹת וְחֻשְׁבוֹן תְּקוּפוֹת וְעֵבוּרִין
 כֻּלָּא הוּא בְּסִיְהָרָא, דְּהָא לְעִילָא לָאו אִיהוּ. אָמַר
 לִיה רַבִּי אֶלְעָזָר וְלֹא וְהָא כֻּמָּה חוּשְׁבֵּנִין וְשִׁיעוּרִין קְעֵבְדִי
 חֲבֵרִיָּא. אָמַר לִיה לָאו הֲכִי, אֶלָּא חוּשְׁבֵּנָא קְיִימָא
 בְּסִיְהָרָא וּמִתְמָן יַעוּל בַּר נָשׁ לְמַנְדַּע לְעִילָא. אָמַר לִיה
 וְהָא כְּתִיב וְהָיוּ לְאוֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים. אָמַר לִיה לְאֶתְת
 כְּתִיב חָסֵר. אָמַר לִיה הָא כְּתִיב וְהָיוּ, אָמַר לִיה הוּיִין
 כְּלָחוֹן דִּיהוּוֹן בֵּיה, כְּאַסְפוּקָא דָּא דְּאֶתְמַלְיָא מְכֻלָּא,
 אֲבָל חוּשְׁבֵּנָא דְּכֻלָּא בְּסִיְהָרָא הוּא.

תָּא חֲזִי, נְקוּדָה חַד אִית וּמִתְמָן שִׁירוּתָא לְמַמְנִי, דְּהָא
 מַה דְּלָגוּ דְּתַהִיא נְקוּדָה לָא אֶתְיַדַּע וְלֹא אֶתְיַהֵב
 לְמַמְנִי, וְאִית נְקוּדָה לְעִילָא סְתִים דְּלָא אֶתְגַּלִּיא כֻּלָּל
 וְלֹא אֶתְיַדַּע וּמִתְמָן שִׁירוּתָא לְמַמְנִי כֻּלָּ סְתִים וְעוּמְקָא.

הָכִי נָמִי אֵיִת נְקוּדָה לְתַתָּא דְאַתְגְּלִיא, וּמִתְמָן הוּא
 שִׁירוּתָא לְכָל חוֹשְׁבָנָא וּלְכָל מְנִין, וְעַל דָּא הִכָּא הוּא
 אַתְר לְכָל תְּקוּפוֹת וְגִימְטְרִיאֹת וְעִבּוּרִין וְזִמְנִין וְחִגִּי
 וְשִׁבְתֵּי. וְיִשְׂרָאֵל דְּדַבְּקֵי בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבָדֵי חוֹשְׁבֵן
 לְסִיְהָרָא וְאַנּוּן דְּבִקִּין בֵּיהּ וְסִלְקִין לֵיהּ לְעֵילָא, דְּכַתִּיב,
 (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּי אֱלֹקֵיכֶם וְגו':

יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שָׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הָא
 אוּקְמוּהָ דְאַנּוּן מִיִּין רְחִישׁוּ וְאוּלִידוּ כְּגוּוּנָא
 דְלְעֵילָא וְהָא אַתְמַר. וְעוּף יְעוּפָה עַל הָאָרֶץ. יְעוּף מִבְּעֵי
 לֵיהּ, מֵהוּ יְעוּפָה.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן רָזָא הוּא. וְעוּף דָּא מִיכָא"ל דְּכַתִּיב,
 (ישעיהו ו) וַיַּעַף אֵלַי אֶחָד מִן הַשְּׂרָפִים. יְעוּפָה (ד"א ל"ג
 יְעוּף מִבְּעֵי לֵיהּ אָלָא) דָּא גְּבַרִיא"ל דְּכַתִּיב, (דניאל ט)
 וְהָאִישׁ גְּבַרִיאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּחִזּוֹן בְּתַחֲלָה מוּעָף בִּיעָף.
 (ד"א ל"ג וְדָא הוּא יְעוּפָה), עַל הָאָרֶץ (נ"א דָּא אֲלֵיהּ
 דְאַשְׁתַּכַּח תְּדִיר בְּאַרְעָא וְלֹא מִסְטְרָא דְאַבָּא וְאַמָּא
 אֲשֶׁתַּכַּח דְּאִיהוּ (ס"א וְאִיהוּ טָאֵס עֲלֵמָא) בְּד' טָאֵסִין
 דְּכַתִּיב, (מלכים א יח) וְרוּחַ ה' יִשָּׂאֲךָ עַל אֲשֶׁר לֹא אֲדַע. וְרוּחַ
 ה' חַד. יִשָּׂאֲךָ תְרִין. עַל אֲשֶׁר תִּלַּת, לֹא אֲדַע אַרְבַּע.

עַל פְּנֵי דָּא מְלֵאךְ הַמּוֹת) דְּהוּא (אֵיִת דְּלֹא גְרָסִי) (חֲשׂוּף אַרְעָא. עַל
 פְּנֵי) (נ"א אַחְשִׁיךְ פְּנֵי עֲלֵמָא וְכַתִּיב בֵּיהּ וְחֲשֹׁךְ עַל פְּנֵי
 תְּהוּם), רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. כְּדָאֲמַרְןָ עוּלָהּ וּמִסְטִין וְכו'.

אָמַר רַבִּי אֲבָא וְהָא מְלֵאךְ הַמּוֹת בְּשָׁנֵי אֲתַבְרִי. אֵלָא עַל
הָאָרֶץ דָּא רַפְּא"ל דְּאִיהוּ מִמְּנָא לְאַסּוּוֹתָא דְאַרְעָא
דְּבִגְיָנִיָּה אֲתַרְפִּיאת אַרְעָא וְקִיָּים בַּר נֶשׁ עֲלָה וְרַפִּי לְכָל
חִילִיָּה. עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם דָּא אֹרִיא"ל, וְכֹלָא הוּא
בְּקָרָא.

וּבְגִין כֶּךָ כְּתִיב בַּתְרִיהּ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתְּנִינִים
הַגְּדוֹלִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר ^(ד"א) הָא אֹקִימְנָא
אֵלִין לְוִיָּתָן וּבֵת זֹגוּ). אֵלִין אַנּוּן שְׁבַעִין מִמְּנָן רַבְרָבָן עַל
שְׁבַעִין עַמִּין, וּבְגִין כֶּךָ אֲתַבְרִיאֵנוּ כְּלָהּוּ לְמַהוּי שְׁלִיטָאן
עַל אַרְעָא. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרוּמְשַׁת אֵלִין אַנּוּן
יִשְׂרָאֵל דְאַנּוּן ^(דף מז ע"א) נֶפֶשׁ וְדָאֵי דְהֵהוּא חַיָּה וְאֶקְרוּן גּוֹי
אַחַד בְּאַרְץ. אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם דְאַנּוּן מִשְׁתַּדְּלִין
בְּאֹרִייתָא. וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינָהּוּ אֵלִין צְדִיקֵיָּא
דְּבַהוֹן וּבְגִין כֶּךָ אַנּוּן נֶפֶשׁ חַיָּה. דְּבַר אַחַר וְאֵת כָּל עוֹף
כְּנָף כְּדָקָא אֲתַמָּר אֵלִין אַנּוּן ^(לעיל לד א) שְׁלוּחֵי עֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא נֶפֶשׁ חַיָּה דְאַנּוּן ^(ד"א אַנּוּן) יִשְׂרָאֵל, בְּגִין
דְאַנּוּן בְּנֵי דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא ^(ד"א) בְּנִין לְקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא) וְנִשְׁמַתְהוֹן קְדִישִׁין מִנִּיהּ אֲתִיָּין. נִפְשָׁאן
דְשָׂאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת מָאן אֲתַר
הוּא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מְאַנּוּן סְטְרֵי שְׁמָאֵלָא דְמְסֻאֲבֵי לֹון
אֵית לֹון נִשְׁמַתִּין. וּבְגִין כֶּךָ כְּלָהּוּ מְסֻאֲבִין, וּמְסֻאֲבִין
לְמָאן דְקָרַב בְּהַדְיָהּוּ:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגו' כִּלְהוֹן שְׂאֵר
 חִיוּן אַחֲרָנִין כָּל חַד וְחַד כְּפֹם זַיְנִיה, וְאָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר הַאִי מְסִייעַ לְמָה דְאִמְרוּן נֶפֶשׁ חַיָּה אֵלֵין יִשְׂרָאֵל
 דְאֵנּוּן נֶפֶשׁ חַיָּה קִדְיִשָׁא עֲלָאָה. בְּהֵמָה וְרִמָּשׁ וְחִיתוּ אֶרֶץ
 אֵלֵין שְׂאֵר עֲמִין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת דְלָאוּ
 אֵנּוּן נֶפֶשׁ חַיָּה אֶלָּא (ד"א ערלה) כְּדִקְאִמְרוּן:

השלמה מזהשמטות (סימן כה)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׁב זֹרַע זֹרַע
 לְקַבֵּל דְרָגָא דְבִינָ"ה דְאִקְרִי אֱלֹהִים דְכִיוּן
 דְאִימָא עֲלָאָה חֲמָאֵת לוֹן שְׁלַמִין יְהִיב לוֹן תְּפִנוּקִין
 מְלַעֲיִלָא לְאִתְקִימָא בְּעֵלְמָא. תָּא חֲזִי, אָדָם קִדְמָאָה
 קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יְהִיב לִיה כָּל עֵשֶׁב זֹרַע זֹרַע וְלֹא יְהִיב
 לִיה רִשׁוּ לְמִיכָל בְּעִירֵי וְעוֹפֵי שְׁמַיָא, בְּגִין דְגַלִּי קַמִּיה
 דְהוּא זְמִין לְאִתְפַּתָּאָה בְּהַהוּא נָחֵשׁ דְאִיהוּ עְרוּם מְכַל חַיִּת
 הַשָּׂדֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲרַחֲקִינִיה מִנִּיה וְלֹא יְהִיב
 לִיה עֶסֶק בֵּיה וְלֹא בְּעִירֵי וְלֹא בְּעוֹפֵי בְּגִין דְקוּדְשָׁא
 בְרִיךְ הוּא אֲרִים לִיה לְבַר נֶשׁ מְכָשׁוּל מְקַמִּיה, מְאִים
 יִתְקַיִם בְּעֵלְמָא.

אָבֵל כִּד אִתָּא נַח דְאִקְרִי צְדִיק מָה פְּתִיב בֵּיה (בְּרָאשִׁית ח)
 וַיְבִן נַח מִזְבֵּחַ לַיהוָה וְהָא אוֹקִימָנָא הֵהוּא מִזְבֵּחַ
 דְאִקְרִיב בֵּיה אָדָם הָרָאשׁוֹן. וּמְאִי טַעְמָא וַיְבִן בְּגִין

דְּחִיבֵי עֲלָמָא עֲבָדֵי בְּהַ פְּגִימוּ. אֲתָא נַח וְקָרִיב הֵהוּא
 מִזְבֵּחַ בְּבַעְלָה הָדָא הוּא דְכָתִיב וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ חֹסֶר,
 כִּד חָמָא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְאֲתִקְרִיב הֵהוּא מִזְבֵּחַ וְקָרִיב
 הִנְהוּ בְּעִירֵי דְכֵי יִהֵב לֵיה רִשׁוֹ לְמִיכָל כְּלָהוּ בְּעִירֵי. מֵאֵי
 טַעְמָא, בְּגִין דְאֲתִקְרַף בְּהֵהוּא בְּרִית עֵץ הַחַיִּים, וְקָרִיב
 לֵיה בְּעֵץ הַדַּעַת וְעַבְד יְחוּדָא בְּקַדְמִיתָא אֶלָּא דְלִבְתָּר
 אֲתַפְתָּא דְבַעַא לְמַבְדַּק בְּהֵהוּא חוּבָה וְלֹא לְאֲתַדְבַּק בֵּיה
 וְאֶפִּילוּ הָכִי לֹא אֲשַׁתְּזִיב מִנִּיה וְנָצִיב הֵהוּא כְּרָמָא.

תָּא חוּזִי, אָדָם דְּזִמִּין לְאֲתַפְתָּא בְּאִילָנֵי לָא יִהֵב לֵיה
 אִילָנֵי וְאֲרַחֲקִינְהוּ מִנִּיה דְּהָא לָא אֲדַכֵּר לֹון אֶלָּא
 דְּאִיהוּ עַבְד גְּרַמִּיה חוּל וְנָצִיב הֵהוּא כְּרָמָא דְאֶקְרִי בֵּית
 יִשְׂרָאֵל. בְּקַדְמִיתָא אֲשַׁתְּלִים בֵּיה וְחַפִּיא עָלֶיהָ (וְאֲשַׁתְּזִיב)
 אֲשַׁתְּזִיב בָּהּ. וּמֵאֵן אִיהִי בֵּית יִשְׂרָאֵל דָּא תִיבָה דְאֶקְרִי
 אַרְוֹן הַבְּרִית. וְהַשְׁתָּא כִּד בַּעַא לְמַבְדַּק, מָה כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית
 ט) וַיֵּשֶׁת מִן הַיַּיִן, כְּמָה דְאֵת אֲמַר, וַתִּקַּח מִפְּרִיו. לְבַתָּר
 וַיִּתְּגַל בְּתוֹךְ אֶהְלָה. גְּלִי הֵהוּא פְּרָצָה בְּקַדְמִיתָא בְּגוּ
 מִשְׁכַּנִּיה בְּגוּ לְגוּ. וְאִי לָאו הֵהוּא מְדַבְּחָא דְאֶגִּינַת עָלֶיהָ
 מְשׁוּם דְאֲתַדְבַּק בָּהּ בְּקַדְמִיתָא הוּה נְתַפְס מִיד. וְעַם כָּל
 דָּא כִּד לָא עַבְד לֵיה אֶלָּא לְמַבְדַּק, כְּסִי עָלֶיהָ אֲוִרִיתָא
 וְלֹא פְּרַסְמִיה כְּמָה דְפְּרַסִּים לְאָדָם. וְהֵהוּא מְדַבְּחָא הוּא
 כְּפָרָה עָלֶיהָ.

תָּא חֲזִי, מְזַבַּח שֶׁל בַּיִת עוֹלָמִים הוּא תְּלָתִין וּתְרִין עַל
 תְּלָתִין וּתְרִין אָמָה (וְהִיא) הִיא רְמִיזָא בְּתֵרִין וּתְלָתִין
 נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חֲכָמָה. דְּהָא חֲכָמָה תְּתָאָה אַקְרִי, עָלָה
 אָמָה וּכְפֻנֵס אָמָה, זְהוּ יְסוּ"ד לְקַבֵּל (צְדִיק) צְד"ק דְּלַעֲיִלָא
 דְּהָא כְּגוֹוֹנָא דְּכוּלָּהּוּ דְּרַגִּין אֵית בָּהּ וְכֻלָּהּוּ אֶתְחַזְזִין בָּהּ
 דְּהָא מְרָאָה אַקְרִי.

עָלָה חֲמֵשׁ וּכְפֻנֵס אָמָה, זְהוּ סוּבָב לְקַבֵּל הֵהוּא דְּרַגָא
 דְּאֶתְדַבֵּק בָּהּ דְּאִיהוּ סוּבָב לְהֵהוּא מְזַבַּח הַדָּא הוּא
 דְּכַתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) וַיִּמְנוּ תַחֲבֻקְנִי דְּהָא מִיְסוּ"ד עַד הֵהוּא
 דְּרַגָא חֲמֵשָׁה דְּרַגִּין אֵינוֹן.

עָלָה שְׁלֹשׁ וּכְפֻנֵס אָמָה, אֵלוּ קַרְנוֹת לְקַבֵּל אֵינוֹן תְּלָתָא
 דְּרַגִּין דְּאֶתְיִין לָהּ מִנִּייהוּ תְּקִיפּוּ עֲלָאָה וְשַׁפַּע.
 וּבְגִין כֶּךָ דְּוֹד שְׁנַמְשָׁח בְּקַרְנֵי נַמְשָׁכָה מְלֻכוֹתוֹ בְּגִין דְּאִיהוּ
 בְּאֵינוֹן קַרְנוֹת הַמְּזַבַּח תְּקִיפּוּ דְּמַדְבַּחָא עֲלָאָה.

תָּא חֲזִי, אַרְבַּע קַרְנוֹת, אָמָה עַל אָמָה אֵית בֵּיהּ בְּמְזַבַּח,
 בְּגִין דְּאִיהוּ כִּסָּא דְּוֹד יוֹם רְבִיעָאִי לְתַת לָהּ שַׁפַּע
 מֵאֵינוֹן שְׁלֹשׁ אַמּוֹת לְאֵינוֹן אַרְבַּע קַרְנוֹת. וְכַד הוּוּ
 מְקַרְיָבִין כְּהָנִי מְסַטְרָא דְּחֶסֶד עֲלֵת הַתְּמִיד לְגַבֵּי מְזַבַּח
 הוּוּ מְקַרְיָבִין לֵיהּ הֵהוּא אֶתְרָא דְּאַקְרִי מְזַבַּח. וְכַד הוּוּ
 עֲבָדִין מְתַנּוֹת מְדָמָא דְּעוֹלָה הוּוּ סְלָקִין וְהוּוּ אֶזְלִין בְּהֵהוּא
 סוּבָב דְּאִיהוּ דְּרַגָא דִּידְהוּ וְחוּלְקִיָּה דְּאֶבּוּהוֹן דִּיהֵבִין שְׁתֵּי

מִתְנֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע לְקַבֵּל הֵהוּא אֶתְרָא דְאַקְרֵי עוֹלָה.
 וְלִקְבֵּל שְׁתֵּי מִתְנֹת דֵּהֵהוּא בּוֹכְרָא דְנִטִּיל תְּרִין חוּלְקִין
 הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (בראשית כד) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב
 אֱהָלִים רַחֲמֵי וְדִינָא וְנָסִיב הֵהוּא צַדִּיק תְּרִין חוּלְקִין
 דִּי־דִיהַ הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (דברי הימים א ה) גִּתְנָה בְּכָרְתּוֹ לְיוֹסֵף
 וְתִרִין חוּלְקִין דְּאָבוּי וְנָסִיב כָּלָא הָאֵי כָּ"ל וְאִמְלִי לְהֵהוּא
 אֶתְרָא דְאַקְרֵי יָם. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים
 הוֹלְכִים אֶל הַיָּם.

הָאֵי מְזַבַּח הָעוֹלָה הוּהוּ גַבִּייהּ, הָא (האֵי) ט' אַמּוֹת לְקַבֵּל
 ט' דְּרַגְיָן דְּאִיכָא עַד צַדִּיק תְּשִׁיעָאָה דְּכוּלָא טו"ב
 וְדָאֵי. וְאִיהוּ כְּבַנִּין אוֹצַר רַחֲבָה מְלֻמְטָה וְקִצְרָה מְלֻמְעָלָה
 הֵדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּבְנוּ יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן
 הָאָדָם לְאִשָּׁה. וְהָאֵי מְזַבַּח עֲלָאָה הִיא אֲשֶׁתּוֹ דְּהָאָדָם
 דְּלַעִילָא וּבְגִין כֶּךָ אַקְרֵי מְזַבַּח עוֹלָה כְּמָה דְּאֵת אָמַר (יהושע
 א) אַרוֹן הַבְּרִית וְדָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְאַקְרֵי מְזַבַּח מְאִי
 טַעֲמָא אַקְרֵי הַכִּי בְּגִין דְּכַד בְּנֵי עֵלְמָא לָא מְכַשְׁרִין
 עוֹבְדֵיהוּ אִיהִי דְּבַחָא לֹון הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (ויקרא כ"ו) וְהִפְתִּי
 אֶתְכֶם אֶף אֲנִי. דֵּהָא כָּל מְאִנֵּי קֶרְבָּא דְּמִלְכָּא בִּידִיהַ
 אֶתְמָסְרוּ הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (שיר השירים א) הִנֵּה מִטָּתּוֹ
 שְׁלִשְׁלֹמָה שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. וּבְגִין כֶּךָ אוֹרֵייתָא
 שְׁלִימְתָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִבָּה לֹון לְיִשְׂרָאֵל לְמִזְפֵּי בַּהּ

לְחַיֵּי עֲלָמָא לְאַשְׁתַּזְבָּא מְדִינוּי דְהָהוּא מְזַבְּחָ. מָה דְלִית
רְשׁוּ לְגַבְרָא אַחְרָא לְקָרְבָא לְגַבְתָּ.

וְכִי תִימָא הָא חֲמִינָא מְשָׁה קָרִיב לְגַבְתָּ שְׁבַעַה יוֹמִין
בְּקַדְמִיתָא, תָּא חֲזִי כְּתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים ב') שְׁמֵאלוּ תַחַת
לְרֵאשִׁי וַיִּמְיֵנוּ תַחֲבַקְנִי. הָאִי קָרָא עַל (רנ"ח ע"ב) כְּנֻסַת
יִשְׂרָאֵל אֲתַמָּר כִּד אִיהִי שְׁרִיָא בְּאַרְעָא בְּכָל אִינוּן שְׁבַעַה
יוֹמִין כְּלָהוּ בְשְׁלִימוּ הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (ויקרא ח') שְׁבַעַת יָמִים
יִמְלֵא אֶת יַדְכֶם וּבְגִין כֶּן אֶקְרוּן שְׁבַעַת יָמֵי הַמְלוּאִים
דִּיקָא.

וּמְשָׁה דְאִיהוּ לְוִי מְסֻטָּרָא דָּא קָרִיב בְּקַדְמִיתָא לְגַבֵּי
הָאִי מְזַבְּחָ. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב שְׁמֵאלוּ תַחַת
לְרֵאשִׁי מֵאִי רֵאשִׁי אֶלָּא בְּרִישָׁא כִּד אֲתַדְבַּקַת הָאִי מְזַבְּחָ
בְּהָהוּא עוֹלָה שְׁמֵאלוּ אֲתַקְרִי בְּקַדְמִיתָא, וְעַם כָּל דָּא
אֲתַעְרוּ חֲבַרְיָא בְּחֻלּוּק לְבָן שְׂאִין בּוּ אִימְרָא שִׁימְשׁ. הֵדָּא
הוּא דְכְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית ל') מִחֲשׂוֹף הַלְבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת.
בְּגִין דְאֶף עַל גַּב דְאִיהוּ מְסֻטָּרָא דְדִינָא אֲתַלְבֵּשׁ בְּחֻס"ד
וְקָרִיב לְגַבְתָּ וְאֲתַעַר חֻס"ד עֲלָאָה בְּעֲלָמָא.

וּמֵאִי קָרִיב פֶּר בְּרִישָׁא תְּמִיד שֶׁל שְׁחַר עוֹלָה וְדָאִי.
וּלְבַתָּר קָרִיב פֶּר חֲטָאת לְמִיָּהֵב שְׁלָמָא בֵּין הָהוּא
פֶּר חֲטָאת וְאֶהֱרֹן דְחָב לְגַבְתָּ כִּד עֶבֶד עֲגָלָא (ס"א עוֹלָה) וְדָא
כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל וְהַחֲטָאת לְקַבְּלָהּ אִיהוּ. וְדָא פֶּר כֶּהֱן מְשִׁיחַ

כִּד אִיהוּ חָב לְגַבֵּי מְזֻבַּח מָה דְלָא אִית בְּגַבְר אַחְרָא אֶלָּא
 נּוֹקְבֵתָא לְחֻטָּאת וּלְבִתָּר קָרִיב עוֹלָה לְגַבְתָּהּ. כִּיּוֹן
 דְּאִתְקָרִיב עוֹלָה לְגַבֵּי הָאִי מְזֻבַּח כְּדִין מְלוֹאִים הוּא.
 מְלוֹאִים לְעֵילָא מְלוֹאִים לְתַתָּא וְכֻלְהוּ עֲלָמִין בְּחֻדוּהָ,
 דְּהָא מְטְרוֹנִיתָא אֶתְחַבְרַת בְּבַעֲלָהּ וְכִדִּין קָרִיב לְגַבֵּי הַהוּא
 מְזֻבַּח אֵיל הַמְלוֹאִים.

וַיְהִיב מִהֵהוּא דְמָא עַל תַּנּוּךְ אוֹדְנָא דְאַהֲרֹן בְּגִין דְּתַהוּי
 רְכִיכָא לְמִשְׁמַע בְּרְכִיכוּ וְלֹא בְקִשְׁיוּ. וַיִּקְבַּל מְלִי
 דְּאוֹרֵייתָא דְלָא לְאַפְרָדָא תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה מִתּוֹרָה
 שְׁבַכְתָּב וְלֹא שְׁלֵמָא עֲלָמִין כְּלָהוּ וְכֵן לְבַנּוּי. וּפְקִיד לֹון
 דִּיתְבוּן בְּהֵהוּא תְרַעָא דְהֵהוּא אֶהֱל לְמִיטְר הַהוּא אֶתְרָא
 דְּלֹא יִתְקַרְב עָרַל וְטָמֵא וַיִּשְׁתַּלְמוּן ^(כְּלָהוּ) כְּלָהוּן שְׁבַעָה
 יוֹמִין עֲלָאִין וַיִּסְתַּלְקוּן בְּהֵהוּא דְרָגָא דְחֻסְדָּא דְאִיהוּ
 מִתְתָּא לְעֵילָא שְׁבִיעָאָה דְהָא אֵינּוּן בְּקַדְמִיתָא אֶתְדַבְּקוּ
 בְּהֵהוּא פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד וּלְבִתָּר אֶסְתַּלְקוּ לְעֵילָא. וּלְבִתָּר
 מָה כְּתִיב וַיִּמְיֵנוּ תְחַבְּקֵנִי הָדָא הוּא דְכְּתִיב ^(וַיִּקְרָא ט') וַיְהִי
 בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּפְקִיד לִיָּה לְמִיסַב הַהוּא
 עָגַל דְּחָב בֵּיהּ וַיִּקְרַבִּינִיהּ לְגַבִּיהּ הַהוּא מְזֻבַּח וְאִיהוּ הָוָה
 כְּסִיף לְקַרְבָּא לְגַבִּיהּ דְּדַחִיל מְשַׁלְהוּבוּי.

אָמַר לִיָּה מֹשֶׁה ^(שם) קָרַב אֶל הַמְזֻבַּח וַעֲשֵׂה אֶת חֻטָּאתְךָ
 בְּקַדְמִיתָא וְהֵב מִהֵהוּא דְמָא בְּאֵינּוּן קָרְנוֹת בְּגִין

דָּחַב בְּקִדְמֵיתָא לְגַבֵּייהוּ וּמִנֵּעַ מִנְהוֹן בְּרִכְאָן וּלְבַתָּר (שם)
 וְאֵת הַדָּם יִצַק אֶל יִסוּד הַמְזֻבַּח לְאַצְקָא בְּהַהוּא יִסוּד.
 מֵאֵי יִצַק כִּמָּה דְאֵת אִמֵּר (מְלָכִים א' ז') וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם מוֹצֵק.
 וּלְבַתָּר קָרִיב לְהַהוּא מְזֻבַּח הַהוּא עוֹלָה וְעֵבֵד בְּקִדְמֵיתָא
 רֹאשׁ וּלְבַתָּר רְגֵל. וּלְבַתָּר עַל יִשְׂרָאֵל קָרִיב
 יִשְׁעִיר עֲזִים דִּהָא מִהַהוּא סְטָרָא דִּיצְרַר הָרַע אֲתַדְבִּקוּ
 בְּעֵבוּדָה זָרָה וּלְבַתָּר עֵגֶל וְכֶבֶשׂ לְעוֹלָה. תָּא חֲזִי
 בְּקִדְמֵיתָא עֵגֶל לְחֻטָּאת פִּיּוֹן דְקָרִיב לִיהַּ בְּשְׁלִימוּ לְגַבֵּי
 אֲמִיָּה לְבַתָּר קָרִיב לִיהַּ לְגַבֵּי אָבוּי. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב
 לְעוֹלָה, וּלְבַתָּר שׁוֹר וְאֵיל לְשְׁלָמִים דִּהָא שְׁלָמָא בְּכֻלְהוּ
 עֲלָמִין וְהָאֵי שׁוֹר דְסְטָרָא דְשְׁמָאֲלָא.

וְאֵילוּ דִּיצְחָק לָא עֲבָדִין דִּינָא אֶלָּא לְשְׁלָמִים שְׁלָמָא
 לְעֵילָא שְׁלָמָא לְתַתָּא וּכְדִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 פָּתַח עַלֵייהוּ (תהלים קל"ג) הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נָעִים שְׁבַת אַחִים
 גַּם יַחַד. שְׁבַת שְׁבַת אַחִים יִמִּינָא וּשְׁמָאֲלָא מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן.
 גַּם לְאַכְלָלָא לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל יַחַד. צַדִּיק פְּלָא בִּיחֻדָּא
 (שְׁלִימָא) שְׁלִימָתָא כְּדִין מָה כְּתִיב כְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ
 יוֹרֵד עַל הַזֶּקֶן פִּיּוֹן דְאֲתַחֲבְרוּ דְכָר וְנוֹקְבָא שְׁלִים בְּגִין כֶּף
 כְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ בְּקִדְמֵיתָא עֲתִיקָא דְכוּלָּא רִישָׁא
 דְכָל רִישֵׁין.

יִרְדַּע עַל הַזֶּקֶן דָּא חֶסֶד וּגְבוּרָה וְתַפְאֶרֶת דְכוּלְהוּ

אֶקְרוּן זֶקֶן. (בְּרֵאשִׁית כ"ד) וְאַבְרָהָם זֶקֶן. (שם כ"ז) וַיְהִי כִּי זֶקֶן
 יִצְחָק. (שם מ"ח) וְעַיְנַי יִשְׂרָאֵל כְּבָדוּ מִזֶּקֶן. עַל פִּי מְדוּתָיו.
 דָּא צְדִיק וְאִיהִי פִי מְדוּתָיו. וּלְבַתָּר כְּטַל חֶרְמוֹן שְׁיֹרֵד
 עַל הַרְרֵי צִיּוֹן. אֲלֵיִן שְׁבַע הָרִים דְּאֶקְרוּן הַרְרֵי צִיּוֹן. פִּי
 שָׁם צִוָּה יי אֶת הַבְּרָכָה. כִּיּוֹן דְּאֶתְחַבְּרוּ. חַיִּים עַד הָעוֹלָם
 דָּא יַעַן חַיִּים בְּהֵוּא עוֹלָם. וְכֹל דָּא בְּגִין הֵנְהוּ קָרְבָּנִין
 דְּמַתְּעָרִין טִיבוּ לְעִילָא וְתַתָּא.

וּלְבַתָּר הָכִי כְּהֵנִי דְּמַסְטָרָא דְּחַס"ד קָרְבִּין לְגַבִּיּה דְּהֵהוּא
 מְזֻבַּח מָה דְּלִית רִשׁוּ לְגַבְרָא אַחְרָא לְקָרְבָּא.
 וְנִכְסִין נִכְסֵת קוּדְשִׁין בְּצַפּוֹנָא דְּמְזֻבַּח, בְּגִין דְּבַסְטָר
 צַפּוֹנָא דְּאִית בָּהּ, כֹּד קָרִיב גְּבוּרָה לְגַבִּיּה עַבְדָּא אִינוּן
 נוֹקְמִין, בְּגִין כֹּף עַבְדִּין כְּהֵנִי שְׁלָמָא בְּעַלְמָא דְּלֹא יְתוּקְד
 עַלְמָא בְּשִׁלְהוּבוּי דְּמְזֻבַּח. וְכַדִּין חַיִּים נַחְתִּין לְעַלְמָא הֵדָּא
 הוּא דְּכְתִיב (מְלָאכִי ב') בְּרִיתִי הִיְתָה אֶתּוּ חַיִּים וְהַשְּׁלוֹם.
 מְאִי טַעְמָא חַיִּים בְּגִין דְּהוּא עֶבֶד שְׁלוֹם.

וְכַהֲנֵי עַבְדִּין שְׁלוֹם בְּקָרְבָּנָא מְאִי קָרְבָּנָא לְבֹן וְאָדוּם.
 חֶלֶב וְדָם. חֶלֶב לְקַבֵּל הֵהוּא דְּרָגָא שׁוֹפְרָא
 דְּכוּלָּא. חֶלֶב הָאָרֶץ מְתַרְגְּמִינָן שׁוֹפְרָא דְּאֶרְעָא. דָּם
 לְקַבֵּל הֵהוּא דְּרָגָא דְּאֶקְרִי נַפְשׁ דְּכְתִיב (יִרְמִיָּה נ"א) נִשְׁבַּע יי
 צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ (עֲמוּס ו' נִשְׁבַּע יי בְּנַפְשׁוֹ). וְיַבֵּר נֶשׁ כֹּד קָרִיב הֵאִי
 דְּמָא כְּאִילוּ מְקָרִיב נַפְשִׁיהּ הֵדָּא הוּא דְּכְתִיב (וִיקְרָא יז') פִּי
 הַדָּם הוּא בְּנַפְשׁ יְכַפֵּר.

וּבְגִין כֶּךָ אֶזְהַר לֹוֹן אֹרֵיִיתָא, מֵאֵן דִּיכּוּל מֵהוּא חֶלֶב
 וְדָם דְּמִקְרַבִּין מִנִּיהַ לְמִדְבַּחָא יִשְׁתַּצִּי מֵהוּא
 מִדְבַּחָא, הֵאִי דְכָתִיב וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מְעַמִּיהָ. מֵאִי
 טַעְמָא בְּגִין דְהוּא לִיהַ לְמִקְרַבִּיהַ לְהוּא חֶלֶב עַל מִדְבַּחָא
 וְהוּא דָם בִּיסוּד לְאַכְלָלָא מִדַּת יוֹם בְּלִילָה וּמִדַּת לֵילָה
 בְּיוֹם.

וּבְעוֹלָת הַתָּמִיד דְאִיהִי כָלְלָא דְכוּלָא לְכַפְרָא עַל כָּל
 יִשְׂרָאֵל עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֵׂה הַנִּיתָק
 לַעֲשֵׂה. מֵאִי טַעְמָא בְּגִין דְהוּא אַרְבָּא (ס"ת אַתְרָא) נִרְגָא
 דְעוֹלָה עֲשֵׂה אִיהוּ. וְעַבְדִּין לִיהַ מִתְנּוֹת לְאַכְלָלָא לְהוּא
 אַתְרָא דְאַקְרִי כ"ל וּלְיִשְׂרָאֵל.

וּלְאֵן אַתְרָא יְהִבִּין אֵינּוֹן מִתְנּוֹת. חֲדָא בְּקֶרֶן מְזֻרְחִית
 צְפוֹנִית לְאַתְעָרָא מְזֻרְחָא דְאִיהוּ רַחֲמֵי וּלְאַתְעָרָא
 צְפוֹן בְּחֻדוֹהַ לְגַבִּיהַ דְהוּא מְזֻבַּח. וּלְבַתָּר בְּקֶרֶן מְעַרְבִית
 דְרוּמִית לְאַכְלָלָא הוּא מְזֻבַּח דְאַקְרִי מְעַרְבַּ בְּדָרוּם
 דְאִיהוּ חֶסֶד. וּבְגִין כֶּךָ כֹּלָא חֲדָא מִתְנָה הָדָא הוּא דְכָתִיב
 שְׂמֹאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי וַיְמִינֹו תַחְבֵּקְנִי. שְׂמֹאלוֹ דְמְזֻרְחָא
 דְאִיהוּ צְפוֹן תַּחַת לְרֵאשִׁי בְּקַדְמִיתָא. וְהָדָר וַיְמִינֹו
 תַחְבֵּקְנִי דְאִיהוּ חֶסֶד.

דְּבַר אַחַר מֵאִי טַעְמָא דְלֹא יְהִבִּין מִתְנָה בְּקֶרֶן דְרוּמִית
 מְזֻרְחִית, צְפוֹנִית מְעַרְבִית. דְהוּא הוּא קֶרֶן דְרוּמִית